

Недержавний аналітичний центр «Українські студії стратегічних досліджень» продовжує довготерміновий проєкт Моніторингу регіональних процесів у рф.

Мета дослідження – фіксація та визначення динаміки конфліктогенних та дезінтеграційних факторів, що сприятимуть деконструкції російської федерації та її зникнення як геополітичної реальності.

Об'єктом моніторингу є інформаційне поле російської федерації, аналізуються найбільш популярні новини за квартал різних регіонів росії, що дасть більш-менш чітке уявлення про внутрішні процеси, що протікають на території держави-агресора та дозволить провести моніторинг конфліктогенних регіональних процесів.

Моніторинг регіональних процесів у рф:

осінь 2025 року

В осінній період в російських регіонах спостерігаються тенденції, які спрямовані на розвиток кризових елементів, зафіксованих у попередні періоди моніторингу – утиски опозиції, агресивні дії влади проти своїх опонентів та придушення будь-якої альтернативи, проблеми у секторі ЖКГ та загалом в економіці. В цей період додалася паливна криза та зросла інтенсивність ударів українських БПЛА вглиб регіонів рф.

ЦЕНТРАЛЬНО-ЗАХІДНИЙ РЕГІОН

Московщина

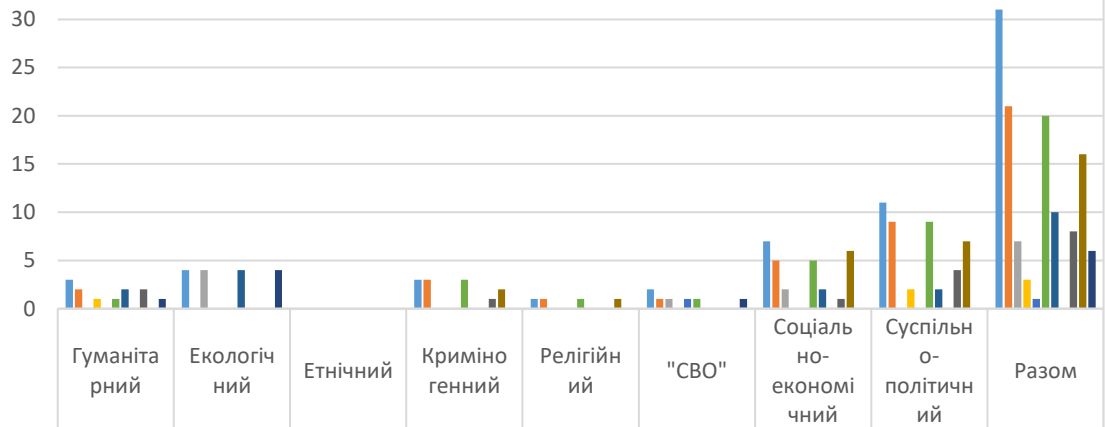
Восени 2025 року в Московській області спостерігається загальне зростання напруженості у гуманітарній, культурній та соціально-політичній сферах. Посилення державної ідеологізації під виглядом «традиційних цінностей» призводить до конфліктів у закладах освіти та репресій проти культурного середовища. Ситуація довкола затримання гурту *Stoptime* стала символом точкового культурного спротиву, який однак залишається локальним і не переростає у масовий протест.

Екологічні протистояння в регіоні мають стихійний характер і пов'язані зі збереженням зелених зон. Хоча акції не масштабуються, кількість затримань активістів зростає, що може стимулювати подальшу онлайн-мобілізацію. Етнічних конфліктів у відкритому просторі не фіксується, проте високий ризик їх загострення зберігається на тлі ресурсних проблем та активності ультраправих груп.

Криміногенна ситуація ускладнюється зростанням злочинів, пов'язаних із «ветеранами «СВО»», а також збільшенням кількості шахрайських схем навколо державних програм «підтримки» військових. Паливна криза восени викликала невдоволення населення, хоча переважно в онлайн-просторі; до зими можливе повторне загострення енергетичних проблем.

Політично регіон демонструє найвищий рівень активності: Кремль продовжує системно усувати будь-які форми опозиції — від «Яблока» до дрібних партій. Визнання ФБК «терористичною організацією» та посилення тиску на «іноагентів» формують атмосферу страху та паралізують організований протест.

Рівень конфліктів в Московському регіоні (осінь 2025)

Загальна кількість	3	4	0	3	1	2	7	11	31
Влада	2	0	0	3	1	1	5	9	21
Болото	0	4	0	0	0	1	2	0	7
Опозиція	1	0	0	0	0	0	0	2	3
Насилля	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Примус	1	0	0	3	1	1	5	9	20
Демонстрація	2	4	0	0	0	0	2	2	10
Декларація	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Федеральний	2	0	0	1	0	0	1	4	8
Регіональний	0	0	0	2	1	0	6	7	16
Локальний	1	4	0	0	0	1	0	0	6

Брянщина

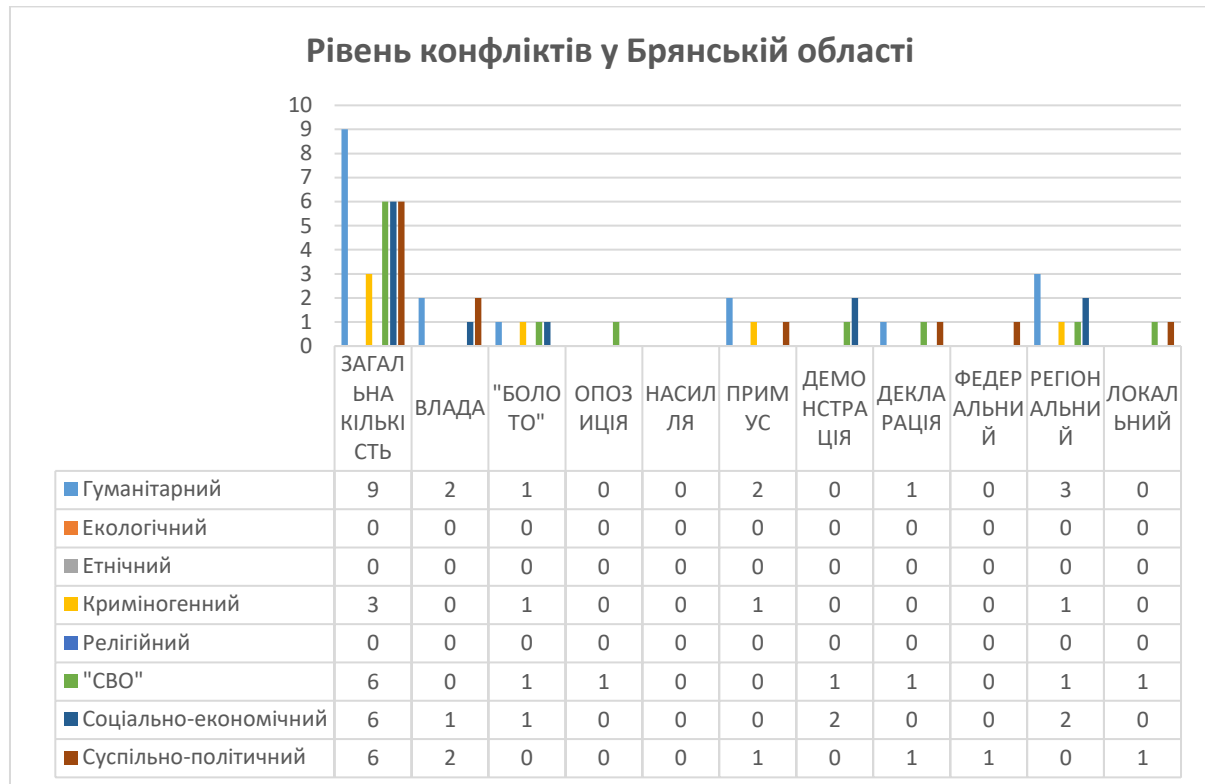
Осіnnий період у Брянській області продемонстрував поєднання соціальної напруги, абсурдних політичних ініціатив та погіршення економічної ситуації. Символічним початком сезону стало ухвалення регіонального закону про «схилення до абортів», який передбачає штрафи для громадян і юридичних осіб. Навіть у російському інформаційному просторі ініціатива викликала хвилю критики та глузування, засвідчивши розрив між владою та суспільними настроями.

Паралельно загострилась паливна криза: з 1 жовтня запроваджено квоти на пальне (15–17 літрів на особу), а ціни на бензин за два місяці зросли на 20%. Очікується подальше прискорене подорожчання — тенденція, спільна для Брянської, Курської та Белгородської областей. Економічна нестабільність проявляється і в різкому зростанні цін на продукти (овочі +15–20%, молочні та м'ясні продукти +15–25%), інфляція в регіоні перевищила федеральний показник (8.49% проти 7.71%).

Соціально-політичний простір наповнений абсурдними консервативними ініціативами — зокрема, пропозицією заборонити Геловін як «сатанинське свято». Це викликає змішану реакцію від сміху до обурення. На тлі дефіциту

бюджету влада запровадила масові поліцейські блокпости для тотального штрафування водіїв, що посилює невдоволення.

Ситуацію доповнюють тривожні соціальні маркери: Брянщина посідає третє місце в РФ за кількістю онкохворих, а регіон страждає від дефіциту робочої сили. Сукупність цих факторів формує зональні передумови для зростання протестного потенціалу в умовах прикордонного регіону.

Курщина

У вересні почали підозрювати колишнього курського губернатора Олексія Смірнова у отриманні особливо великого хабара. Слідство вважає, що разом з іншими чиновниками він викрав 1 млрд рублів, призначених на зведення «зубів дракона». Водночас, спливає справа з колишнім радником губернатора Курської області Романом Алехіним, який детально пояснює схему відкатів при закупівлі медикаментів для фронту.

Теж у вересні закрився Гуманітарний проєкт «Співгромадяни» закривається через фінансові проблеми та спад інтересу до їхньої роботи. Проєкт «Співгромадяни» з'явився в серпні 2024 року на тлі вторгнення ЗСУ в Курську область.

У Курській області колишнього викладача вишу засудили до трьох років колонії через коментар у соцмережах стосовно входу ЗСУ у Суджу.

1 жовтня мер Олександр Хінштейн, звернувся до ФАС для контролю цін на бензин у Курській області. У регіоні черги на заправках. За прикладом ініціативи голови анексованого Криму Сергія Аксьонова, який скоротив ліміт на видачу бензину в одні руки з 30 до 20 літрів.

14 жовтня голова Курської області Олександр Хінштейн, заявив, що ситуація з бюджетом настільки складна, що планується скоротити 5.3% від органів виконавчого апарату, зокрема і 1400 чиновників, що зекономило понад 500 млн рублів.

Медіа повідомляють, що з Курської області відбувається масовий відтік вчителів. Постала гостра проблема дефіциту кадрів.

Белгородщина

Демографічна криза не оминула і Белгородську область, В школах якої можуть почати готувати учнів до весілля, урок «Підготовка до шлюбу та сімейного життя» хочуть ввести для старшокласників за ініціативи РПЦ.

В кінці жовтня голова Белгородської області В'ячеслав Гладков попереджав жителів області щодо атаки на Белгородське водосховище, запропонувавши мешканцям евакуюватися. В той самий день дамба була вражена безпілотником.

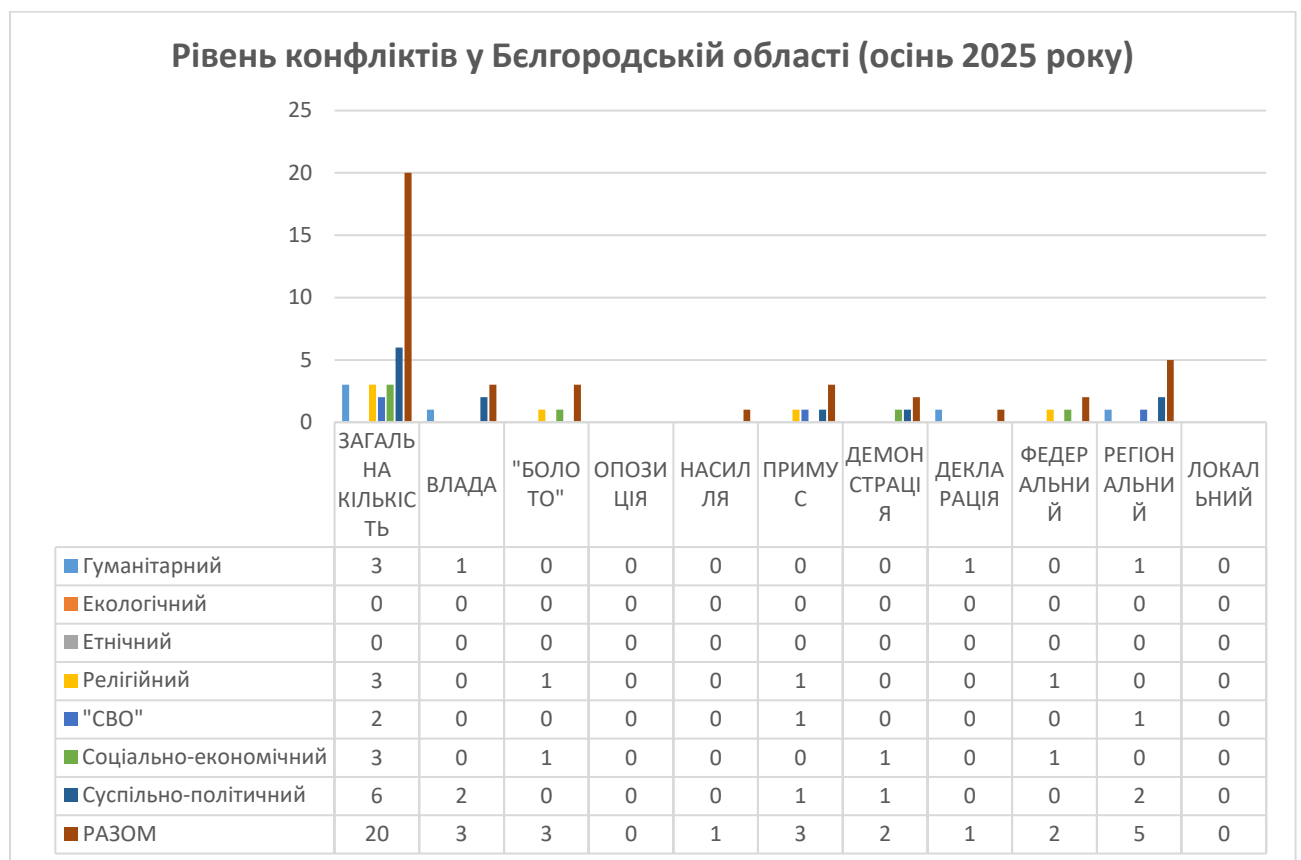
В середині жовтня губернатор В'ячеслав Гладков опублікував список телеграм-каналів, які створюють «дестабілізацію обстановки в регіоні»

В області настільки плачевна ситуація із ДТП та відключеннями світла, що планується роздавати людям світловідбиваючі пов'язки.

На початку листопада у Белгороді з-під охорони втік військовий Олексій Кострикін, який убив чоловіка та згвалтував його дружину.

Ціни на цукор за листопад піднялись на 20%, з 68 на 81 рублів. Причинами слугують неврожай (-25% від врожаю) та проблеми з логістикою. Відвантаження цукрового буряка в Белгородській області впало на 96% (показник по Росії 50%)

В кінці листопада Мер Белгорода Валентин Демідов у своєму телеграм-каналі закликав жителів регіону брати участь у голосуванні та відзвітував про «виконання громадянського обов'язку», попри атаку дронів.

КАВКАЗ

Дагестан

Дагестан пережив низку резонансних подій, що стосуються як наростання конфліктів між суспільством та владою, так і репресій москви проти еліт Республіки. Помітне зростання напруги у жовтні та листопаді. У вересні помітною подією стали арешти чотирьох жителів Буйнакська, які нібито планували підірвати місцевий відділ МВС. Місцеві вибори 12 вересня супроводжувались кризою інфраструктури – аварія водопостачання в Ізербаші (60 тис. населення), Буйнакську та десятки селищ.

У жовтні найбільш гучною подією стало вбивство у Туреччині політичного емігранта та опозиціонера, автора Telegram-каналу “Утро Дагестана”. Ймовірно його вбили російські спецслужби. Також тривають справи проти дагестанських бізнесменів та колишніх урядовців Республіки, насамперед клану Магомедових. Помітне наростання репресій за причетність до “тероризму” та конфліктів на культурному полі між “Русской общиной”, що виступає з ісламофобськими гаслами, та жителями Республіки. В соціо-економічному плані помітне зростання цін на пальне, зокрема бензин, на всьому Північному Кавказі.

У листопаді нарастають реперсії, арештовано релігійного діяча Ахмада Батлухського. Переслідують за звинувачення в корупції регіональних політиків, зокрема ексдепутата Держдуми від Дагестану Магомеда Гаджієва та депутата Народних Зборів Дагестану Ілі Алієва. Зростає розголос від атак українських безпілотників. 30 листопада стався напад чоловіка з ножем на поліцейських, він загинув.

Північно-Західний Кавказ

Осінь 2025 року демонструє подальшу деградацію безпекового та соціально-економічного середовища на Північному Кавказі та в суміжних регіонах. Значна частина подій формує не лише регіональний, а й федеральний

порядок денний, оскільки масштаби репресій та кризи виходять за межі окремих суб’єктів.

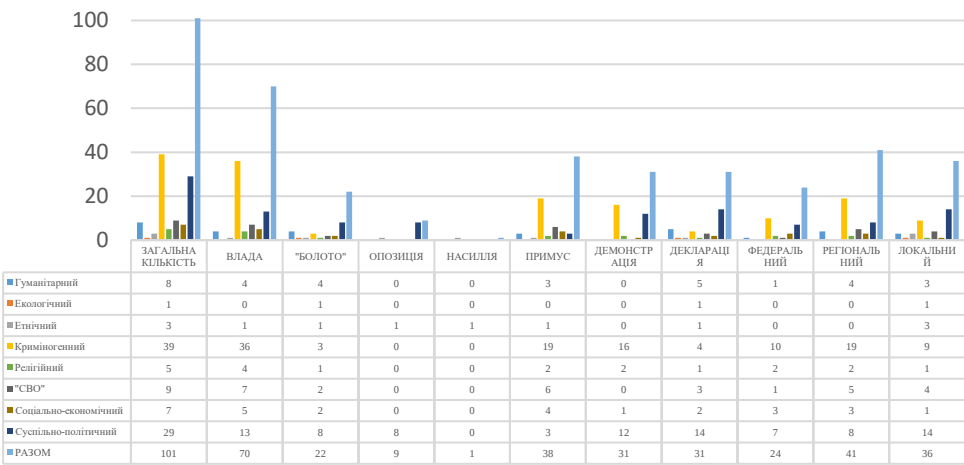
У Чечні федеральна «п’ятисотка» перетворилась на політичний спектакль Кадірова з тотальною мобілізацією населення для голосування за «Грозний-сіті» на новій купюрі. Це підкреслює привілейоване становище республіки та демонстративну лояльність до центру, яку Москва фактично купує ресурсами.

У Кабардино-Балкарії системною проблемою залишаються «ескадрони смерті» ФСБ: викрадення та катування місцевих стали нормою. Історія Казбека Ємкужева — показовий приклад інституціоналізованого терору, де навіть підтверджене відео викрадення не створює юридичних наслідків для силовиків.

Паливна криза охопила Кубань і Ставропілля, оголивши глибоку недовіру до влади. Населення фіксує дефіцит пального та цінові стрибки, тоді як регіональна й федеральна влада заперечує проблему, створюючи паралельну інформаційну реальність. Це породжує запит на локальні протести — від онлайн-скарг до одиночних пікетів.

Ситуацію ускладнюють наслідки війни: на чорноморському узбережжі зростає інфраструктурний колапс, особливо дефіцит води. Новоросійськ фактично перетворився на зону екологічної кризи. На цьому тлі зростає ефективність різноманітних ІПСО, які використовують регіональні проблеми — від водного дефіциту до зламу сайтів релігійних установ.

Рівень конфліктів на Північно-Західному Кавказі (Адігея, Кабардино-Балкарія, Карачаєво-Черкесія, Краснодарський та Ставропольський краї) за осінь 2025р

ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНИЙ РЕГІОН

Чувашія

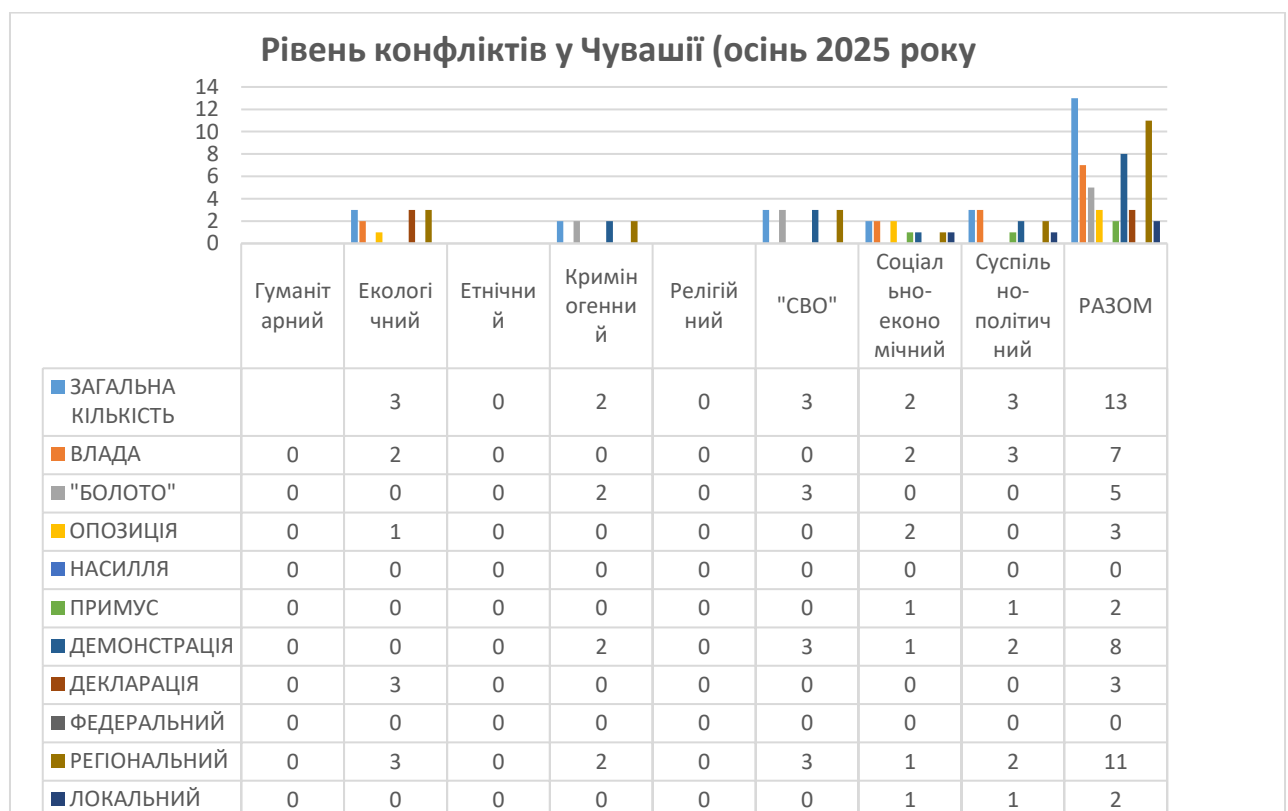
Восени у регіоні було декілька основних проблем:

Вибори. Та в цей раз, жодних провокацій, жодних протестів. Складається враження, що місцеве населення звикло до свавілля місцевої влади, а тому вже навіть не намагається чинити опір.

Атака українських БПЛА на заводи. Насправді, невдоволення викликало не сам факт атаки, як те, що місцева влада не інформувала про це вже під час атак, а також через відключення інтернету і зв'язку.

Щодо гуманітарних проблем, то в Чувашії з цим все стабільно, відсутність водопостачання, зростання цін на комунальні послуги та повна бездіяльність влади. Цікавою також була ситуація, яка сталася після зоопротестів, на яких жителі Чувашії вимагали побудувати притулок для бездомних собак. Спочатку новий мер Чебоксар –Трофімов зустрівся із людьми і навіть пообіцяв побудувати нові притулки для тварин, а згодом заморозив будівництво.

Найбільш протестні настрої наразі зберігаються саме у зоозахисників і тут може бути два варіанти подій. Або, в Чебоксарах все-таки побудують притулок для тварин, щоб громадяни могли закрити очі на інші проблеми в регіоні, або ж навпаки, притулок побудований не буде і виправданням цьому будуть більш важливі проблеми, зокрема, безпекова ситуація.

Татарстан

Осінні події в Татарстані демонструють комплексну кризу, у якій економічні, політичні та безпекові чинники взаємно підсилюють одне одного. Санкції Японії та ЄС проти ключових підприємств («Алабуга», «КАМАЗ», «Соллерс-Алабуга» та ін.) різко загострили залежність республіки від військово-промислового комплексу та прискорили падіння регіональної економіки: збитки бізнесу зросли до 72 млрд рублів, а великий підрядник ПСО «Казань» опинився на межі банкрутства.

Пожежа на складі акумуляторів у «Алабуга» та перебої з паливом після ударів по НПЗ демонструють уразливість тилкових регіонів та посилюють мобілізацію резервів для охорони інфраструктури.

Соціально-політична ситуація погіршується на тлі посилення репресій та згорання національної автономії. Кримінальні справи проти татарських активістів, арешт мусульманського блогера та примусовий вступ Союзу письменників Татарстану до загальноросійської структури означають демонтаж культурного суверенітету.

Паралельно праворадикальні групи поширюють антиісламські листівки, провокуючи напруженість між громадами.

Війна має значні демографічні наслідки: регіон посідає друге місце в РФ за числом загиблих військових, що підсилює приховане невдоволення мобілізаційною політикою. Сукупність санкційного тиску, етнополітичних конфліктів та ударів по інфраструктурі робить Татарстан одним із найбільш вразливих регіонів, де потенціал для протестів зростає, хоча поки стримується силовим апаратом.

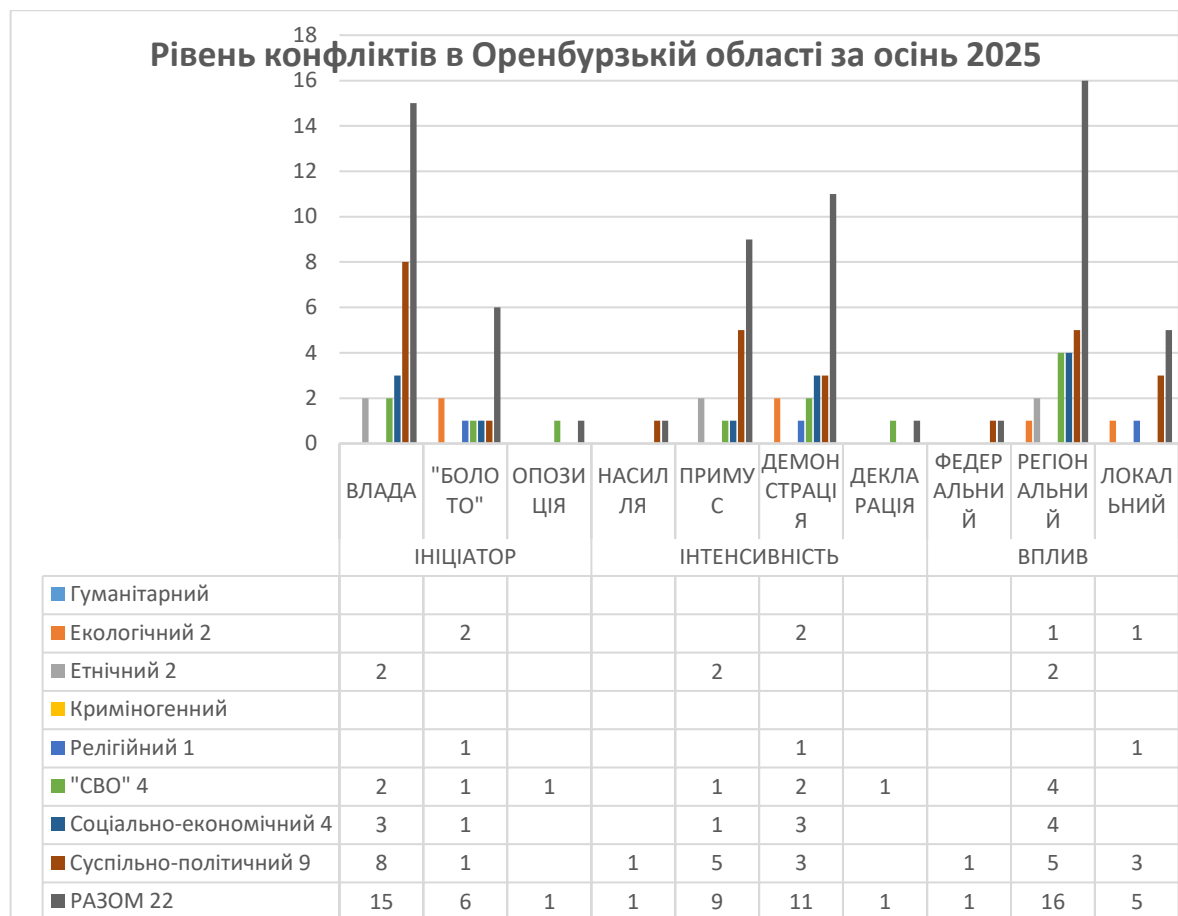

Оренбурзька область

В регіоні вплив війни більше розхитує місцеву соціальну та політичну ситуації. На полігоні в м. Ясний відбувся здоровезний вибух 29.11.2025 через невдалий запуск ракети «Воевода», що шокував місцевих і дійшов до новин закордоном. Після чисельних ударів БПЛА по підприємствах переробки нафти, газу та хімічних в регіоні різко зростали ціни на газ та зупинявся продаж бензину на окремих мережах заправок за осінь 2025. В. о. губернатора Сонцев посилював тиск на публічні заходи, висуваючи їм вимоги щодо близькості бомбосховищ та встановлення вказівників до них і вишукуючи способи нових видобутків на нафтогазовому форумі в Оренбурзі 03.09.25. Одним з таких способів може стати початок експлуатації Оріхівського родовища нафти.

14.09.25 Сонцев контрольно виграв вибори губернатора області з 83,85%, після чого закрутив гайки. За роботу на ЗСУ та СБУ в області скрутили одного громадянина України та одного – рф. Також під тиск потрапили – редактор однієї з газет Оренбурга за порушення закону про іноагентів та колишній кандидат в мери Оренбургу за хабар. В Оренбурзі та області за осінь 2025 людей душили обмеженнями на купівлю енергетиків та використання самокатів. Голова слідчого комітету рф тиснув на місцеву владу через дурні приводи протягом осені 2025 року як і протягом минулих періодів: ДТП без жертв та сварки в дитсадку. До області також завітав заступник мініборони Горемікін для показової підтримки ветеранів з сонцевим. після виборів сонцев перетасував уряд, залишивши в ньому віцегубернатора з 2013, що вірно рф тягне населення регіону в ярмо.

На фоні викладеного вище протестна активність населення була поки низькою. Єдиним всплеском стала погроза терактом та взяття в заручники місцевого чиновника через неефективність останнього, мешканцем Новотроїцька 11.11.2025. Відчайдуха затримав ОМОН.

Башкортостан

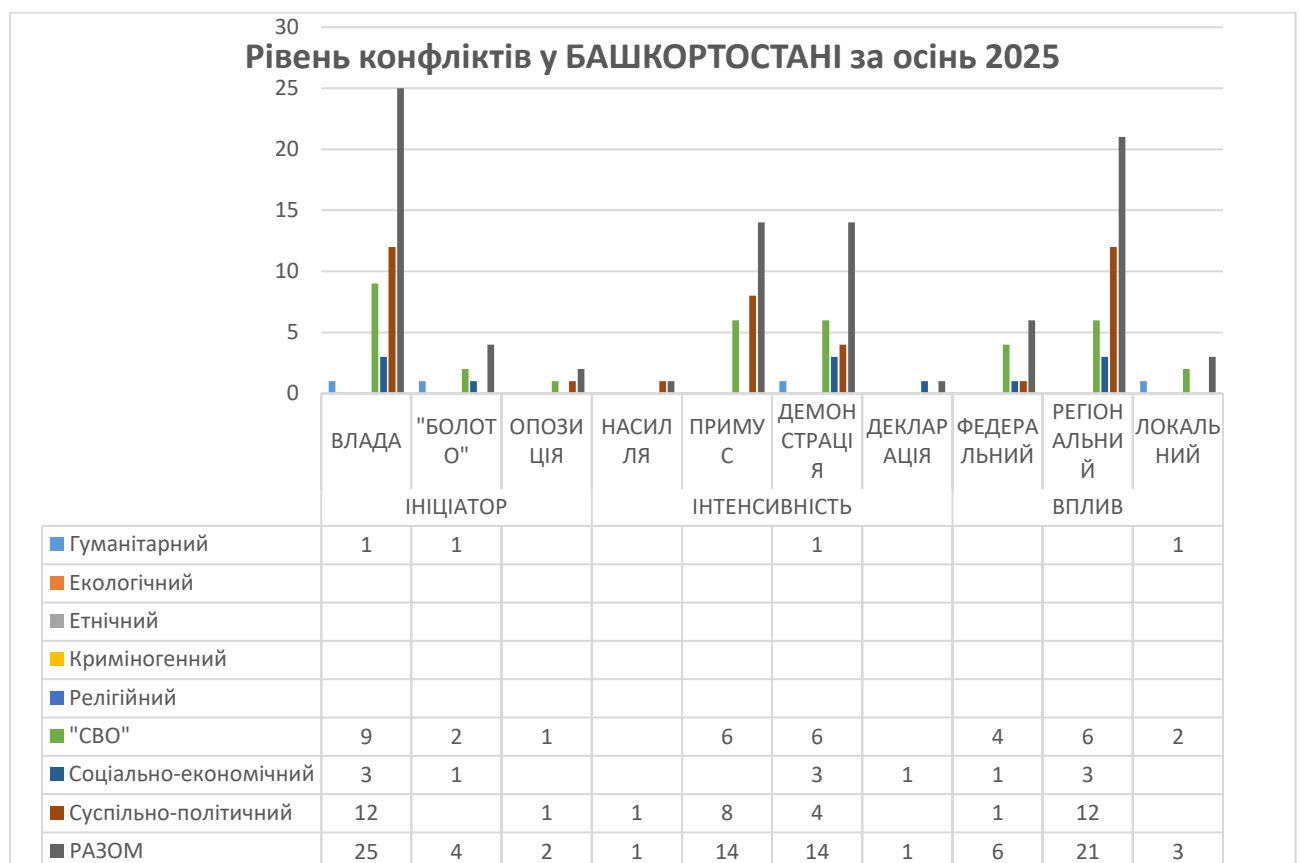
В республіці зростає політична та економічна криза, ключовим фактором восени 2025 стала війна. Об'єктами атаки БПЛА 6 разів були підприємства та НПЗ регіону. На заводі боєприпасів в Стерлітамаку пролунав потужний «хлопок». Влада Башкортостану намагалась це зам'яти та реагувала постфактум, заборонивши поширення фото і відео БПЛА, РЕБ та ППО та екстренно набираючи резервістів для охорони критичних об'єктів. Удари БПЛА блискавично впливають на економіку, викликавши рекордні ціни на бензин в Башкортостані в жовтні. Водночас реальні стимули для участі мешканців Башкортостану у війні у влади регіону на нулі: виплати за перший контракт, скорочені з 05.07. до 1 млн руб, з 01.11 скоротили до 400 тисяч руб, лише влада одного району ввела локальну компенсацію. В Республіці рекордний дефіцит бюджету, запланований на 3 роки. Голова та прем'єр Башкортостану проводять екстрені наради з Центробанком рф щодо економічного колапсу Республіки.

Башкортостан залишається першим з регіонів рф за офіційними втратами населення на війні проти України.

Для недопущення соціального вибуху в Башкортостані на цьому ґрунті влада рф включила максимум репресій. Судять навіть друзів голови Башкортостану Хабірова – директора «Башспірт» Абрахімова та віцепрем'єра Марзаєва. Не кажучи вже про репресії до реально чи потенційно опозиційних елементів. Серед них 5 жінок за нібито участь в забороненій рф «Партії «Воля», колективи видань «Аспекти Башкортостан» та «Пруфи», адміністратори ряду каналів в Telegram, уродженці Башкортостану Шарафутдінов за співпрацю з ГУР та ще один за агітацією допомагати зс «недружньої держави», співак Архіпов за пісні про «русоріз», учасник акцій проти розробок копалин Байбулатов, заочно засуджена опозиційонерка Гумранова-Ліон в еміграції.

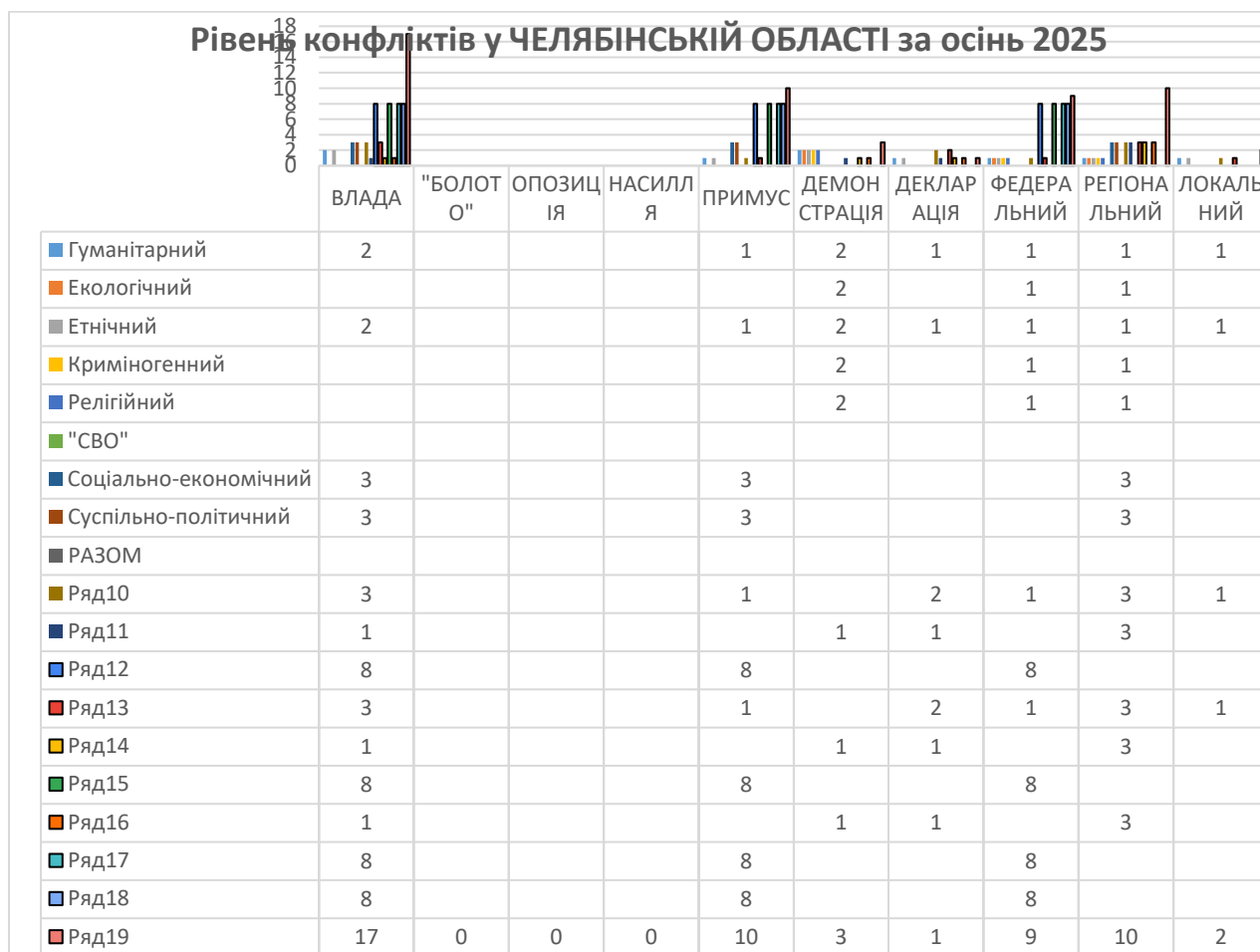
Хабіров же нездатен на будь який протест проти тиску центру, крім обережного захисту засуджених друзів. 35 років Декларації про державний суверенітет Башкортостану відзначили скромно, а Хабіров не вжив навіть слова «суверенітет» у промові з приводу свята.

Закриття патріотичного парку рф в Башкортостані через масове отруєння дітей – там Хабіров теж не підтримав. Очевидно, що на фоні прірви, куди центр рф скидує Башкортостан, потенціал підтримки в регіоні лідерів реального повстання проти цього може лише зрости!

Челябінська область

На відміну від ряду сусідів в регіоні немає етнічної напруги через переважання російського населення. Велика концентрація промисловості дозволяє регіону залишатися на плаву, навіть незважаючи на високий рівень забрудненості, злочинності, корупції, дефіцит низового медперсоналу. Призначення путіним на посаду губернатора області О. Текслера (колишнього заст. міністра енергетики) свідчить про високу увагу центру. За каденції нового очільника області, хоч і не швидко, та був даний хід цілій низці антикорупційних проваджень проти низки колишніх та теперішніх топ посадовців (Юревич, Дубровський, Нечаєв), а також ряду заходів для загальної стабілізації в регіоні. Місцева влада суттєво підтримує «СВО» (як у матеріально-технічній площині, так і у вигляді досить високих підйомних виплат , що створюють попит на військову службу серед населення, хоча це і б'є по бюджету). В області не обійшлося без опозиції (навальністів та окремих осіб), але більшість витиснута за кордон (зокрема, всі останні «іноагенти»). Лише одного разу область атакували українські БПЛА. На відміну від центральних регіонів, Челябінська область не користується попитом у трудових мігрантів, їх присутність незначна. Загалом регіон можна назвати твердим середняком(на 20-му місці за якістю життя в рф). Протестний потенціал наразі низький.

ДАЛЕКИЙ СХІД

Камчатка

У регіонах Охотського моря восени 2025 року спостерігається комплексна дестабілізація у більшості ключових сфер. Гуманітарна ситуація загалом контрольована, проте фіксується дефіцит кадрів в освітніх закладах. Значно гірша ситуація з екологією: на Камчатці зафіксовано катастрофу в Авачинській бухті, яка призвела до масової загибелі морської фауни та дефіциту рибної продукції. На Сахаліні виникли локальні протести проти роботи асфальтного заводу.

Етнічні ризики зростають: влада посилює боротьбу з мігрантами, включно з позбавленням громадянства на Камчатці, вперше у РФ. На Сахаліні відбулися фізичні атаки на торговців-мігрантів за мовчазної участі адміністрації. Криміногенний фон характеризується гучними показовими справами щодо «екстремізму» та «тероризму», включно з публічною справою вчительки Василюки Вершиніної.

Військовий фактор проявляється у високих показниках дезертирства на Сахаліні, зростанні злочинів серед військових та випадках незаконного обігу вибухівки. Соціально-економічна ситуація погіршується через дефіцит пального, перебої з постачанням продовольства та страх перед триденним відключенням інтернету, що спричинило паніку серед населення. Сейсмічна активність пришвидшує відтік населення на материк.

Політична сфера також нестабільна: на Камчатці вибори супроводжувалися рекордною кількістю зіпсованих бюлетенів, КПРФ звинувачує владу у фальсифікаціях, молодь протестує проти контролю над інтернетом. На Сахаліні організовано провладний мітинг проти Японії, що спричинив дипломатичну відповідь Токіо.

Загалом регіон демонструє накопичення конфліктних факторів, однак активний протестний потенціал населення залишається низьким, переважно обмежуючись онлайн-реакціями.

Рівень конфліктів в агломерації Охотського моря (Схалін, Камчатка) за осінь 2025 року

	Гуманітарний	Екологічний	Етнічний	Криміногенний	Релігійний	"СВО"	Соціально-економічний	Суспільно-політичний	РАЗОМ
■ ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ	0	3	18	9	0	11	20	6	67
■ ВЛАДА	0	0	14	4	0	7	2	2	29
■ "БОЛОТО"	0	3	4	5	0	4	18	3	37
■ ОПОЗИЦІЯ	0	0	0	0	0	0	0	1	1
■ НАСИЛЛЯ	0	0	0	1	0	0	0	0	1
■ ПРИМУС	0	0	15	8	0	10	0	1	34
■ ДЕМОНСТРАЦІЯ	0	1	0	0	0	0	0	2	3
■ ДЕКЛАРАЦІЯ	0	2	3	0	0	1	20	3	29
■ ФЕДЕРАЛЬНИЙ	0	0	1	0	0	0	2	0	3
■ РЕГІОНАЛЬНИЙ	0	0	1	0	0	0	2	3	6
■ ЛОКАЛЬНИЙ	0	3	16	9	0	11	16	3	58

ВИСНОВКИ

Збільшення інтенсивності ударів українськими БПЛА вглиб території рф, особливо по об'єктах паливної інфраструктури призвело до того, що війна «перейшла із телевізора до кишень та часто домівок» самих росіян.

Погіршення економічної ситуації на росії, що зумовлена, зокрема й пошкодженням інфраструктури її нафтової галузі призводить до посилення протестних настроїв, що дестабілізує ситуацію особливо у депресивних регіонах уже зараз. У відповідь влада посилює маховик репресій, що дозволяє наразі втримувати стан речей під контролем.

Окремим аспектом погіршення економічного становища агресивної федерації є утруднення виплат так званим «учасникам сво», тобто окупантам, які йдуть за гроші вбивати українців на нашій же землі. У довгостроковій перспективі це може стати фактором як утруднення набору нових найманців, так і до проблем уже з тими хто повернувся із загарбницької війни і стикнувся із реаліями життя у своїй країні.

Також актуальними в регіонах росії залишаються проблеми з ЖКГ, екологією та правами людини. Кожен з цих факторів має потенціал до розвитку, та за сприятливих обставин може спалахнути у вигляді громадянського конфлікту чи стихійного повстання.

Автори:

Юрій Олійник

Іван Янюк

Микола Волгов

Олексій Ткаченко

Андрій_Ковальов

Андрій Михайліченко

Армаїс Оганян

Юлія Доля

Ірина Євдоченко

Іван Гаценко